

Ay-liikkeen eurooppalainen EI perustuslaille? UV 2/2008

Eurooppalaisessa työelämässä tämän päivän muotisana on ”flexecurity” eli joustoturva.

Siinä työehdoilla joustattaminen palkittaisiin työllisyysturvalla.

Ajan henkeä kuvaa paremmin sana ”flexinsecurity”, joustoturvattomuus.

Työpaikkoja ei EU:ssa nimittäin saa turvata halpatyövoiman maahantuloa ja -tuontia vastaan.

Laval-tapaus

Halpatyövoiman maahantuonnin sallimisesta oli kyse EY-tuomioistuimen tuomioissa ns. Laval- ja Viking-tapauksissa.

Päätöksillä kyseenalaistetaan vapaa työtaisteluoikeus, ja se tehdään pääoman kaikkinaisten vapauksien turvaamiseksi.

Laval-tapauksessa tuomioistuimen päätös merkitsee sitä, että Ruotsin työehtosopimusjärjestelmä ei kelpaa EU:lle. Ammattiliitot eivät voi enää laillisen lakon uhalla vaatia ulkomailta tuleville lähetetyille työntekijöille samoja työehtoja kuin ruotsalaisille duunareille.

Ruotsin ay-väki ja demarijohto ovat kauhuissaan tuomioistuimen tulkinnasta.

Tapaus koettelee myös Tanskaa. Siellä nostetaan - toisin kuin Suomessa - ammattiyhdistysliikettä solidaarisuustaistoon tasavertaisten työehtojen puolesta.

Puolitoistatuhatta ay-vaaleilla valittua tanskalaista ay-luottamushenkilöä, pääasiassa demareita, on allekirjoittanut vetoamuksen työtaisteluoikeuden turvaamisen koplaamisesta EU:n uuden perustuslain hyväksymiseen Tanskassa. He vaativat, että Lissabonin sopimusta on täydennettävä sellaisella klausuulilla, joka säilyttää lakon käytön kansallisten lakien mukaisessa toimivallassa. Jos ei täydennetä, Lissabonin sopimus on heidän mielestään hylättävä Tanskassa.

Vain suhteellinen lakko-oikeus

Viking-tapauksessa EY-tuomioistuin totesi Viking Linen Rosellan saarron - eli työtaistelun - kuuluvan EU:ssa perusoikeuksiin, mutta...

Työtaisteluoikeutta voi rajoittaa muu EU-lainsäädäntö, muun muassa tavaroiden ja palvelujen tuotannon ja liikkumisen vapaus.

Lakon pitää EU:ssa olla "oikeassa suhteessa" sillä ajettavaan asiaan.

Lakoille EU-rajat

EY-tuomioistuimen päätöksen mukaan järjestöillä on vain "unionin oikeuden mukaisesti... oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteessa etujensa puolustamiseksi työtaistelutoimiin, lakko mukaan lukien."

Se tarkoittaa, että lakko oikeus ei ole pyhä ja ehdoton.

Uuteen perustuslakiin liitettävällä perusoikeuskirjalla ei paranneta nykyistä tilannetta.

Siinä artiklan 28 selitystekstin mukaan "lakon toteuttamista koskevien menettelyjen ja rajoitusten osalta noudatetaan kansallisia lainsäädäntöjä ja menettelyjä". Tämä teksti ei kuitenkaan ole lainvoimainen toisin kuin EY-tuomioistuimen päätökset, joiden ensisijaisuus sanotaan perustuslakiin liitettävässä julistuksessa n:o 17. Lissabonin sopimuksessa tekstiä on täydennetty neuvoston oikeusosaston tulkinnalla, joka perustuu tuomioistuimen aikaisempiin kannanottoihin oman valtansa rajattomuudesta.

EU:n oikeuskäytännön mukaan sen lait ja tuomioistuimen tulkinnat ovat ylempiä kuin kansalliset lait. EY-tuomioistuin on lakien tulkinnan korkein oikeus, jonka tuomioista ei voi valittaa.

Niin ollen Laval- ja Viking-oikeustapaukset ovat ay-liikkeen toimintaoikeuksien kannalta tuhoisia.

Ay-liike vaatii muutoksen perustuslakiin

Euroopan ammatillisen keskusjärjestön (ETUC) pääsihteeri John Monks otti näihin asioihin kantaa Brysselissä 28.2.2008 ay-aktiiveille järjestetyssä kokouksessa.

Hän vaati - koko eurooppalaisen ay-liikkeen nimissä - Lissabonin sopimusta vielä täydennettäväksi erityisellä "sosiaalisen edistyksen lausekkeella" (kuten oli menetelty työllisyyslausekkeen lisäämisessä Amsterdamin sopimukseen).

Monksin tuomio, jonka hän esitti kirjallisesti, oli tyyli:

"Sosiaalisen Euroopan ideaan on kohdistunut isku. Yksinkertaistaen sanottuna se työnantajien toiminta, jossa ne käyttävät vapaata liikkumista verukkeena sosiaaliselle dumpingille, johtaa siihen, että ay-liikkeen täytyy - viime kädessä tuomioistuinten kautta - oikeuttaa toimenpiteensä, joita ne panevat toimeen työnantajien taktiikkaa vastaan. Se on sekä väärin että vaarallista. Väärin, koska johtavana periaatteena pitäisi olla työntekijöiden oikeudet yhtenäiseen kohteluun työntekomaassa. Väärin, koska ay-liittojen täytyy olla riippumattomia. Ja vaarallista, koska se vahvistaa niiden kriitikkojen kantaa Euroopasta (lue: EU:sta), jotka ovat kauan sanoneet, että liberaalinen Eurooppa olisi ainainen uhka yleisesti erinomaiselle sosiaaliselle, kollektiiviselle neuvottelujärjestelmälle ja niille hyvinvointijärjestelmille, jotka on rakennettu toisen maailmansodan jälkeen."

Pääsihteerin johtopäätös oli, että "Euroopan (lue: EU:n) on nopeasti korjattava vahinko".

Korjausehdotus hänellä oli se, että Lissabonin sopimus nykymuodossaan ei riitä turvaamaan ay-liikkeen oikeuksia ja että sitä on ennen lopullista ratifiointia täydennettävä sosiaalisella lausekkeella.

Suomen demarit hiljaa

Näyttää siltä, että Suomen demarijohtoisen ay-liikkeen propaganda EU:n puolesta on perustunut EU:n luonteen totaaliseen väärinarviointiin.

Miksi SAK ja STTK vaikenevat tämän muuta Eurooppaa puhuttavan ongelman?

Näpit irti oikeudesta työtaisteluun!

”Näpit irti” otsikoivat vetoomuksensa ne puolitoistatuhatta tanskalaista luottamustehtäviin valittua ay-aktiivia, jotka kokivat EY-tuomioistuimen päätöksen ns. Vaxholm-tapauksessa olevan suora hyökkäys ammattiyhdistysliikettä ja sen toimintaoikeuksia vastaan.

Luxemburgin EY-tuomioistuimen tuomion mukaan vapaa työtaisteluoikeus sotii työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevia EU:n sisämarkkinasääntöjä vastaan. Se estää ay-liikettä vaatimasta työnantajilta parempia työehtoja. Vaikka tuomioistuin toteaa, että oikeudet kollektiivisiin sopimuksiin ja työtaisteluun ovat perusoikeuksia, se ”päättää näiden oikeuksien laillisuudesta EU:n sisämarkkinasääntöjen mukaan”.

Vetoomuksen mukaan ”tuomio saattaa työntekijöiden oikeudet vaaraan Tanskassa ja aiheuttaa paljon epävarmuutta työntekijöiden oikeuksien suhteen. On vain ajan kysymys, milloin jokin monista nykyään Tanskassa operoivista itäeurooppalaisista yrityksistä vie samankaltaisen tapauksen EY-tuomioistuimeen.

Emme voi elää tässä epävarmuudessa. Olemme hyvin lähellä menettää tärkeimmän työkalumme, jolla voidaan hillitä palkkoihin ja työehtoihin kohdistuvia työnantajien paineita.”

”Olemme laittaneet liikkeelle tämän vetoomuksen vaaleilla valituille ay-liikkeen luottamushenkilöille. Tarkoitus on vakuuttaa Tanskan hallitus siitä, että sen on ryhdyttävä välittömiin toimiin epävarmuutta vastaan.

Pääministerin on ilmoitettava, että Lissabonin sopimusta ei ratifioida, mikäli EU sekaantuu kollektiivisen sopimisen ja kollektiivisen työtaistelun oikeuksiin Tanskassa.”